

ปัญหาการตีความหมายการบังคับใช้แรงงานหรือบริการในคดีค้ามนุษย์ตาม
พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551
PROBLEMS IN INTERPRETING FORCED LABOR OR SERVICES IN
HUMAN TRAFFICKING CASES ACCORDING TO THE PREVENTION
AND SUPPRESSION OF HUMAN TRAFFICKING ACT 2008

¹สุรัชย์ พ่วงชูศักดิ์ และ ²ภัชราณิศร์ ศรีนวลกล้า

¹Surachai Phangchoosakdi and ²Patcharanit Srinuangla

¹มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี, ประเทศไทย

¹Bangkokthonburi University, Thailand

¹Attorneyssp@yahoo.com, ²patcharanit.25@gmail.com

Received: October 11, 2024; **Revised :**November 9, 2024; **Accepted :**December 28,2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องปัญหาการตีความหมายการบังคับใช้แรงงานหรือบริการในคดีค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาทางแก้ไขประเด็นปัญหาการกำหนดนิยามการค้ามนุษย์เกี่ยวกับการตีความหมายการบังคับใช้แรงงานหรือบริการของประเทศไทยซึ่งน่าจะยังไม่เพียงพอ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า 1) การใช้มาตรการทางกฎหมายในเรื่องนิยามความผิดฐานค้ามนุษย์ในการบังคับใช้แรงงานหรือบริการของประเทศไทยนั้นเน้นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ประกอบมาตรา 6 ซึ่งเคยมีแนวคำพิพากษาดัดสันตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 13648/2558 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 71/2562 แล้วว่าผู้กระทำความผิดจะต้องกระทำโดยเข้าลักษณะเงื่อนไขของข่มขืนใจการขู่เชิญตามมาตรา 4 อย่างชัดแจ้งเท่านั้น 2) แนวทางของการใช้มาตรการทางกฎหมายในเรื่องของนิยามความผิดฐานค้ามนุษย์ในการบังคับใช้แรงงานหรือบริการของ

¹อาจารย์ ดร. สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี

² อาจารย์ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี

ต่างประเทศทั้งที่มีแนวคิดแบบคอมมอนลอว์หรือแบบซีวิลลอว์ส่วนใหญ่นั้นแนวทางของตัวบทกฎหมายและคำตัดสินศาลจะกำหนดไปในแนวทางที่ว่า หากผู้กระทำผิดน่าจะควรรู้หรือตระหนักรู้ได้อยู่แล้วว่าเหยื่อน่าจะถูกเอาเปรียบจากการว่าจ้างโดยมิชอบก็ถือว่าเป็นการข่มขืนใจคู่สัญญาตามนิยามของการบังคับใช้แรงงานหรือบริการอันเป็นความผิดค้ำมนุษย์แล้วซึ่งสอดคล้องกันกับแนวคิดของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ.2000 ข้อ 3 (a) โดยเฉพาะในส่วนประเด็นที่เกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการที่ว่า การกระทำที่เป็นลักษณะการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใดด้วยการใช้อำนาจโดยมิชอบ 3) การนำแนวคิดที่แตกต่างนี้ โดยเฉพาะถ้อยคำที่ว่า การบังคับใช้แรงงานหรือบริการให้รวมถึงการกระทำที่เป็นลักษณะการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใดด้วยโดยการใช้อำนาจโดยมิชอบมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมใช้ในตัวบทกฎหมายตามมาตรา 4 และมาตรา 6 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

คำสำคัญ: การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ, การเอาเปรียบลูกจ้าง, แรงงานค้ามนุษย์

Abstract

This research article on the problem of interpreting forced labor or services in human trafficking cases according to the Prevention and Suppression of Human Trafficking Act 2008 has the objective of studying and finding solutions. The problem of defining human trafficking involves interpreting the meaning of forced labor or services in Thailand, which is likely to be insufficient. The study found that 1) the use of legal measures to define offenses of human trafficking, forced labor or services in Thailand Emphasize as specified in the Prevention and Suppression of Human Trafficking Act 2008, Section 4 together with Section 6, which has previously been decided according to Supreme Court Judgment No.13648/2015 and Supreme Court Judgment No.71/2019 that the perpetrator must commit It clearly meets the conditions of compulsion and coercion according to Section 4 only. 2) Guidelines for using human trafficking legal measures regarding the interpretation of forced labor or services of foreign countries, both with the concept of common law. Most of the laws or civil law principles are based on the guidelines of the law and court decisions. If the perpetrator should have known or was aware that The victim is likely to be taken advantage of by illegal employment, which is considered rape and coercion according to the definition of forced labor or services, which is an offense of human trafficking, forced labor or services, which is consistent with

the concept of the United Nations Convention against Transnational Organized Crime Act 2000, Article 3(a), in particular with respect to issues relating to forced labor or services that Actions that are characterized by any other form of coercion through the abuse of power. 3) Applying the different concepts mentioned in this section Especially the words: Forced labor or service includes any other form of coercion through the abuse of power. To improve and amend the law according to Section 4 and Section 6 of the Prevention and Suppression of Human Trafficking Act of 2008,

Keywords: Forced Labor or Services, Employee Exploitation, Human Trafficking Labor

บทนำ

ปัญหาการตีความหมายการบังคับใช้แรงงานหรือบริการในการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 มาตรา 4 ประกอบ มาตรา 6 ซึ่งเคยมีคำตัดสินปรากฏตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 13648/2558 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 71/2562 ว่าผู้กระทำความผิดจะต้องกระทำโดยเข้าลักษณะเงื่อนไขของข้อ 3 (a) ของมาตรา 4 อย่างชัดแจ้งเท่านั้น ซึ่งน่าจะยังคงไม่เพียงพอ เพราะน่าจะยังไม่สอดคล้องกับแนวทางตัวบทกฎหมายและคำตัดสินศาลต่างประเทศ และแนวคิดของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่ตั้งขึ้นในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ข้อ 3 (a) โดยเฉพาะในส่วนประเด็นที่เกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการที่ว่า การกระทำที่เป็นลักษณะการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใดด้วยการกระทำการใช้อำนาจโดยมิชอบ ซึ่งถือว่ามาตรการทางกฎหมายการค้ามนุษย์มีความแตกต่างกัน ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า กรณีดังกล่าวนี้จะมีประเด็นที่ควรศึกษา ได้แก่ 1) การกำหนดนิยามความหมายที่ยังคงเป็นปัญหาในการใช้มาตรการทางกฎหมายการค้ามนุษย์เกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการของประเทศไทย 2) แนวทางการใช้มาตรการทางกฎหมายการค้ามนุษย์เกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการของไทยกับต่างประเทศและแนวคิดของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่ตั้งขึ้นในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ข้อ 3 (a) ในประเด็นส่วนเกี่ยวกับการทางการบังคับใช้แรงงานหรือบริการที่ยังคงไม่สอดคล้องตรงกัน 3) ควรใช้แนวทางใดในการแก้ไขปัญหาในการตีความหมายของการบังคับใช้แรงงานหรือบริการดังกล่าวให้เพื่อสอดคล้องเหมาะสม โดยน่าจะต้องศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการใช้มาตรการทางกฎหมายการค้ามนุษย์เกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการทั้งในระบบกฎหมายไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์แนวทางในการแก้ไขปัญหาการใช้มาตรการทางกฎหมายการค้ามนุษย์เกี่ยวกับ

การบังคับใช้แรงงานหรือบริการในระบบกฎหมายไทย เพื่อนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาการใช้มาตรการทางกฎหมายการค้ามนุษย์เกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ในระบบกฎหมายไทยเพื่อให้สอดคล้องกับต่างประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงปัญหาการใช้มาตรการทางกฎหมายการค้ามนุษย์เกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการของระบบกฎหมายประเทศไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการใช้มาตรการทางกฎหมายการค้ามนุษย์เกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการในระบบกฎหมายไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อวิเคราะห์แนวทางในการแก้ไขปัญหาการใช้มาตรการทางกฎหมายการค้ามนุษย์เกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการในระบบกฎหมายไทย
4. เพื่อนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาการใช้มาตรการทางกฎหมายการค้ามนุษย์เกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการในระบบกฎหมายไทยเพื่อให้สอดคล้องกับต่างประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการตีความการค้ามนุษย์การบังคับใช้แรงงานหรือบริการจากแหล่งข้อมูลจากการรวมข้อมูลทางสถิติของเว็บไซต์ของสหประชาชาติ (UN) คำพิพากษาศาลฎีกาจากกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกาของประเทศ โดยส่วนใหญ่เป็นข้อมูลในแบบเอกสารที่มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารบนเว็บไซต์ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบทความ หนังสือ วารสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ แนวคิดที่ทำการออกกฎหมายและแนวทางคำตัดสินของศาลในต่างประเทศ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับแนวทางคำตัดสินของทางประเทศไทย

ผลการวิจัย

1. ปัญหาการใช้มาตรการทางกฎหมายการค้ามนุษย์เกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการของระบบกฎหมายไทยนั้นเกิดจากการกำหนดนิยามการค้ามนุษย์เกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการของระบบกฎหมายไทยนั้นมีมุมมองว่า ความผิดทางฐานการค้ามนุษย์การบังคับใช้แรงงานหรือบริการของประเทศไทยนั้น จะต้องเป็นการข่มขืนใจ

คู่สัญญา ตามนิยามความหมายของการบังคับใช้แรงงานหรือบริการมาตรา 4 ซึ่งหากเป็นกรณีที่ข้อเท็จจริงที่ไม่สามารถนำเสนอให้ปรากฏได้ว่า ผู้กระทำผิดได้กระทำความผิดอาชญาดังกล่าวได้จริง ทั้งที่ ผู้กระทำผิดน่าจะควรรู้หรือตระหนักรู้ได้อยู่แล้วว่า เหยื่อผู้เสียหายน่าจะถูกละเมิดการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ก็ทำให้ผู้กระทำผิดไม่มีความผิดฐานค้ามนุษย์ ดังนั้น กรณีจึงน่าจะไม่นิยามความหมายที่เพียงพอและน่าจะต้องเพิ่มเติมข้อความหรือตัวบทกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำที่มีลักษณะการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใดด้วยการกระทำการใช้อำนาจโดยมิชอบดังกล่าวนี้ ในบทนิยามความการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ในมาตรา 4 เพิ่มเติม เพื่อให้สามารถตีความได้อย่างครอบคลุมและเพียงพอ

2. แนวทางการใช้มาตรการทางกฎหมายการค้ามนุษย์เกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการของต่างประเทศส่วนใหญ่นั้นสอดคล้องกันกับแนวคิดของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 ข้อ 3 (a) ในประเด็นส่วนที่เกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ยึดหลักแนวคิดที่เน้นว่าการบังคับใช้แรงงานหรือบริการให้รวมถึงการกระทำที่มีลักษณะการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใดด้วยการกระทำการใช้อำนาจโดยมิชอบดังกล่าว เพื่อป้องกันเหยื่อผู้เสียหายที่อาจจะถูกละเมิดการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ซึ่งมีความแตกต่างจากประเทศไทย ซึ่งเน้นตีความตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ตามมาตรา 4 ประกอบ มาตรา 6 โดยจะต้องมีการกระทำที่เป็นการข่มขู่หรือขู่เข็ญโดยชัดแจ้ง

3. ความแตกต่างในตัวบทกฎหมาย ในตัวบทกฎหมายตามมาตรา 4 มาตรา 6 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ของประเทศไทยนั้นน่าจะยังขาดตัวบทกฎหมายตามแนวคิดของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 ข้อ 3 (a) ในส่วนที่ว่า “การบังคับใช้แรงงานหรือบริการให้รวมถึงการกระทำที่มีลักษณะเป็นการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใดด้วยอันเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบ” ซึ่งในตัวบทต่างประเทศที่ได้ศึกษามาแล้วล้วนมีตัวบทกฎหมายแนวนี้อยู่ประกอบอยู่ด้วย เพราะว่า การที่มีคำจำกัดความนี้สามารถป้องกันเหยื่อผู้เสียหายที่อาจจะถูกละเมิดการบังคับใช้แรงงานหรือบริการจากการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การนำแนวคิดของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 ข้อ 3 (a) ในส่วนที่ว่า “การบังคับใช้แรงงานหรือบริการรวมถึงการกระทำที่มีลักษณะการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใดด้วยการกระทำการโดยการใช้อำนาจโดยมิชอบ” มาปรับใช้แก้ไขเพิ่มเติมในตัวบทกฎหมายตามมาตรา 4 และมาตรา 6 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ของประเทศไทย น่าจะทำให้สอดคล้องกับต่างประเทศซึ่งล้วนมีตัวบทแนวนี้อยู่ประกอบอยู่ด้วย เพราะสามารถตีความหมายได้ครอบคลุมถึงการที่เหยื่อผู้เสียหายซึ่งน่าจะถูกละเมิด

เปรียบเทียบการบังคับใช้แรงงานหรือบริการจากการค้ามนุษย์ได้โดยเปิดมุมมองการใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจคดีให้กับศาลประเทศไทยที่สามารถตัดสินได้ตามนิยามความหมายตามตัวบทกฎหมายอันหลักการของกฎหมายของแนวคิดอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 ข้อ 3 (a)

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัญหาการตีความหมายการบังคับใช้แรงงานหรือบริการในคดีค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ปัญหาการใช้มาตรการทางกฎหมายการค้ามนุษย์เกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการของระบบกฎหมายประเทศไทยนั้นเกิดจากการกำหนดนิยามการตีความหมายการข่มขืนใจ ชูเชื้อ ตามนิยามความหมายของการบังคับใช้แรงงานหรือบริการมาตรา 4 ซึ่งหากเป็นกรณีข้อเท็จจริงที่ไม่สามารถนำสืบพยานให้ปรากฏได้ว่า ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดอาชญาดังกล่าวได้จริงทั้งที่ ผู้กระทำความผิดน่าจะควรรู้หรือตระหนักรู้ได้อยู่แล้วว่าเหยื่อผู้เสียหายน่าจะถูกละเมิดการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ก็ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่มีความผิดฐานค้ามนุษย์ ดังนั้น กรณีจึงน่าจะไม่ใช่ในนิยามความที่เพียงพอและน่าจะต้องเพิ่มเติมข้อความหรือตัวบทกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำที่มีลักษณะการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใดด้วยการกระทำการใช้อำนาจโดยมิชอบดังกล่าวนี้ในมาตรา 4 เพิ่มเติมเพื่อให้สามารถตีความได้อย่างเพียงพอ เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักปรัชญากฎหมายธรรมชาติที่ต้องมีความเป็นธรรมอยู่เสมอ (Owlcation, 2023, p. 2) ซึ่งสอดคล้องกับประเทศไทยที่รับรองสิทธิของเหยื่อไม่ให้ถูกเอาเปรียบตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ (เจริญ ไชยณันท์, 2558, น. 154-161)

ทั้งนี้แนวคิดทฤษฎีของทางด้านนักคิดปรัชญากฎหมายธรรมชาติ Philosophy of Natural Law ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจคดี แนวคิดของนักปรัชญากฎหมายธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดของ โซกราตีส (Socrates) เพลโต (Plato) อริสโตเติล (Aristotle) ลอน ฟูลเลอร์ (Lon Luvois Fuller) จอห์น ฟินนิส (John Finnis) นั้น พบว่า เน้นความเรื่องสิทธิเสรีภาพพื้นฐาน ซึ่งถือเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญในการให้กำเนิดกฎหมายระหว่างประเทศโดยเฉพาะกฎหมายว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ได้มุ่งเน้นเป้าหมายของการเป็นอุดมคติเรื่องสิทธิเสรีภาพความเสมอภาคของมวลมนุษยชาติทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและมีความเป็นธรรมอยู่เสมอ (Owlcation, 2023, p. 2) อันถือได้ว่าเป็นสัญลักษณ์เครื่องมือในการต่อสู้เพื่อให้คงไว้ซึ่งความเสมอภาคเท่าเทียมกันอย่างสมบูรณ์ของมนุษย์ทุกคน ปัจจุบันแนวคิดจะปรากฏในตัวบทกฎหมาย

โดยเฉพาะกฎหมายรัฐธรรมนูญทั่วโลกที่จะมุ่งหมายในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพให้แก่ปัจเจกชนคนธรรมดาทั่วไป ซึ่งในส่วนของกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์นั้นก็นับได้เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์อันตรงตามความประสงค์มุ่งหมายของกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งใช้แนวคิดหลักกฎหมายธรรมชาติ (จรัญ โฆษณานันท์, 2558, น. 154-161) เช่นกัน ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้ก็สามารถนำมาปรับใช้แก้ไขในการตีความหมายของการบังคับใช้แรงงานหรือบริการในคดีค้ามนุษย์ได้ เพราะว่า เป็นการคุ้มครองสิทธิของเหยื่อการค้ามนุษย์ลูกจ้างไม่ให้ถูกเอาเปรียบจากการทำงาน ซึ่งถือว่าเป็นสิทธิที่ลูกจ้างมีทุกคนอันเป็นสิทธิตามธรรมชาติที่ได้มาตั้งแต่เกิดอยู่แล้วนั้น

2. แนวทางการใช้มาตรการทางกฎหมายการค้ามนุษย์เกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการต่างประเทศส่วนใหญ่แล้วมีหลักการของกฎหมาย (เฉลิมชัย กิกเกียรติกุล, 2556:1) ที่สอดคล้องกันกับแนวคิดของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ.2000 ข้อ 3 (a) (Business Analysis of Law, 2019, p. 1) โดยการที่มีหลักการตรงกันก็ย่อมทำให้มีแนวทางในการตัดสินใจแนวทางเดียวกันอันถือว่าถูกต้องตามหลักการ (จรัญ โฆษณานันท์, 2558, น.73-95) โดยเฉพาะในประเด็นส่วนที่เกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ซึ่งแนวคิดหลักการส่วนใหญ่จะยึดหลักการที่เน้นว่าเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใดด้วยการกระทำโดยการใช้อำนาจโดยมิชอบ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันเหยื่อผู้เสียหายไม่ให้ถูกเอาเปรียบการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ซึ่งมีความแตกต่างจากประเทศไทย

ทั้งนี้ แนวคิดทฤษฎีของทางด้านนักคิดกฎหมายปฏิฐานนิยมทางกฎหมาย Legal Reform Law ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ แนวคิดของนักปรัชญากฎหมายปฏิฐานนิยมทางกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดของ เยเร็มี เบนแธม (Jeremy Bentham) จอห์น ออสติน (John Austin) ฮันส์ เคลเสน (Hans Kelsen) ศาสตราจารย์ เอช แอล เอ ฮาร์ท (H.L.A. Hart) ศาสตราจารย์โรนัลด์ ดวอร์กิน (Ronald M. Dworkin) นั้น พบว่า เน้นในส่วนมาตรฐานของหลักกฎหมาย ที่ศาลควรจะใช้เป็นเหตุผลของคำพิพากษา ซึ่งเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะในการมองธรรมชาติของกฎหมายนั้นของดวอร์กินที่มองว่า กฎหมายนั้นมิใช่เป็นแต่เพียงเรื่องของกฎเกณฑ์หรือระบบแห่งกฎหมายเท่านั้น แต่กฎหมายยังต้องมีเนื้อหาสาระของเรื่อง “หลักการ” ประกอบรวมอยู่ด้วย ฉะนั้น ในประเด็นเรื่องการใช้ดุลยพินิจของผู้พิพากษาที่ใช้ดุลยพินิจตัดสินนอกเหนือไปจากกฎหมายอันมีลักษณะคล้ายกับว่าจะมีการตราตัวบทกฎหมายขึ้นใหม่นั้น อย่างน้อยก็ต้องมีหลักการของกฎหมายอยู่ด้วย (เฉลิมชัย กิกเกียรติกุล, 2556 :1) และแม้ว่าในคดีที่จะยุ่งยากเช่นนั้นแท้จริงแล้วก็ยังคงต้องมีสิ่งที่เรียกว่า “หลักการ” ซึ่งวางอยู่บนพื้นฐานความมีศีลธรรมของชุมชน (Community Morality) ประกอบอยู่ด้วย (Business Analysis of Law, 2019, p. 1) เพราะถือ

ว่า หลักการกฎหมายจะเป็นตัวที่ช่วยแนวทางในการกำหนดคำพิพากษาที่จะตัดสินเป็นคำพิพากษา อันชอบถูกต้องและเที่ยงธรรม หลักการก็ยังเป็นคำตอบในการพิพากษาคดีตัดสินคดีที่น่าจะถูกต้อง (จรัญ โฆษณานันท์, 2558, น. 73-95) แต่ถึงแม้ว่าคำตอบที่ถูกต้องจากหลักการนี้นั้นจะไม่สามารถ พิสูจน์หรือสามารถเป็นที่โต้เถียงกันได้ก็ตาม แต่ก็ยังคงเชื่อว่าผู้พิพากษานั้นสามารถค้นพบคำตอบ หรือกฎหมายที่เป็นธรรมได้จากการค้นหา “หลักการ” ภายในกฎหมายอันมิใช่เป็นการใช้ดุลยพินิจที่ ผู้พิพากษาได้กำหนดบัญญัติตัวบทกฎหมายขึ้นมาเอง และในการพิจารณาตัดสินคดีแต่ละคดี คู่ความก็ ย่อมมีสิทธิในการที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีของตนอย่างถูกต้องเป็นธรรม แม้แต่ในคดี ยุ่งยากซับซ้อนดังกล่าวโดยที่ไม่เพียงแต่ผู้พิพากษาจะพิจารณาแต่เพียงกฎหมายหรือใช้ดุลยพินิจเอง ตามใจชอบ แต่ในทางตรงกันข้ามนั้น ผู้พิพากษานั้นเองมีหน้าที่ที่จะต้องพิจารณาคดีตัดสินคดีให้อยู่บน พื้นฐานของ “หลักการ” ไม่ใช่ผู้พิพากษาได้สร้างกฎหมายขึ้นเองอย่างเงิบๆ ด้วยการอิง “นโยบาย” หรือสิ่งอื่นใดซึ่งเกี่ยวข้องกับเป้าหมายกว้างๆ โดยไม่ได้คำนึงและมุ่งหมายในการปกป้อง สิทธิของปัจเจกชน ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้ก็สามารถนำมาปรับใช้แก้ไขในการตีความหมายของการ บังคับใช้แรงงานหรือบริการในคดีค้ามนุษย์ได้ เพราะว่า เป็นการวางหลักการกฎหมายในการ คำนึงถึงสิทธิของเหยื่อการค้ามนุษย์ถูกจ้างไม่ให้ถูกเอาเปรียบจากการทำงาน ฉะนั้น หากว่า มาตรการการใช้กฎหมายการค้ามนุษย์ที่ไม่เป็นไปตามหลักการที่มีแนวคิดไว้แล้ว ก็ย่อมขัดต่อ หลักการแนวคิดปรัชญากฎหมายปฏิฐานนิยมทางกฎหมาย

3. ความแตกต่างในตัวบทกฎหมายของประเทศไทยซึ่งการตีความหมายการบังคับใช้ แรงงานหรือบริการตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ของประเทศไทยน่าจะยังขาดหลักการจากแนวคิดของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้าน อาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 ข้อ 3 (a) ในส่วนที่ว่า “รวมถึงการกระทำที่มีลักษณะการบีบ บังคับในรูปแบบอื่นใดด้วยการกระทำโดยการใช้อำนาจโดยมิชอบ” (วรรณวิภา เมืองถ้ำ, 2563, น. 13-1-13-60)

ทั้งนี้แนวคิดทฤษฎีตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่ จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ที่เกี่ยวกับการตัดสินคดี แนวคิดที่ถือเป็นหัวใจหลักของการ ตีความหมายของนิยามคำว่า การค้ามนุษย์ทางเพศนั้นถูกกำหนดไว้แล้วตามอนุสัญญา สหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่สร้างขึ้นในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 (วรรณวิภา เมืองถ้ำ, 2563, น. 13-1-13-60) ข้อ 3 (a) (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime Article 3-Use of terms For the Purposes of this Protocol) (Protocol to Prevent, Suppress and Punish

Trafficking in Persons Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime) ในประเด็นส่วนเกี่ยวกับการทางการบังคับใช้แรงงานหรือบริการที่ได้ยึดหลักแนวคิดที่ว่า การตีความหมายของ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ที่เป็นลักษณะการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใดด้วยการกระทำการใช้อำนาจโดยมิชอบดังกล่าวนี้ ให้ถือเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในคดีค้ามนุษย์

4. การนำแนวคิดของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 ข้อ 3 (a) ในส่วนที่ว่า “รวมถึงการกระทำที่มีลักษณะการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใดด้วยการกระทำโดยการใช้อำนาจโดยมิชอบ” ดังกล่าวนี้นำมาใช้โดยการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในการตีความหมายการบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามตัวบทกฎหมายตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 น่าจะทำให้การตีความเพียงพอและสอดคล้องเหมาะสมกับแนวคิดและหลักการของต่างประเทศ เพราะสามารถตีความหมายได้ครอบคลุมถึงเหยื่อซึ่งตกเป็นผู้เสียหายจากการจ้างแรงงานซึ่งน่าจะถูกเอาเปรียบการบังคับใช้แรงงานหรือบริการจากการค้ามนุษย์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับหลักการเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญไทยซึ่งเป็นหลักการเดียวกัน (บรรเจิด สิงคะเนติ, 2563, น. 1) ซึ่งการเพิ่มเติมตัวบทนี้ทำให้สามารถเปิดมุมมองการใช้ดุลพินิจในการตัดสินคดีให้กับศาลประเทศไทยที่สามารถใช้ดุลพินิจตีความตัดสินให้เป็นไปตามนิยามความหมายตามหลักสากล (สุพิศ ปรานีตกพลกรัง, 2559, น. 8-24) อันสอดคล้องกับหลักการของกฎหมายของแนวคิดอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ.2000 ข้อ 3 (a)

ทั้งนี้กฎหมายและแนวคำตัดสินที่เกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการในคดีความผิดฐานค้ามนุษย์ของต่างประเทศ แนวทางกฎหมายและแนวคำตัดสินที่เกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการในคดีความผิดฐานค้ามนุษย์ของต่างประเทศ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์หรือกฎหมายจารีตประเพณี Common Law Legal System อาทิเช่น กฎหมายค้ามนุษย์ของประเทศสหรัฐอเมริกา United States of America พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2543 มาตรา 102b (3) ที่ให้นิยามไว้แบบกว้างสามารถตีความได้ครอบคลุมที่ว่า การค้ามนุษย์นั้นยังรวมถึงการบังคับด้วยแรงงานและเกี่ยวข้องกับการละเมิดที่สำคัญของแรงงานสุภาพของประชาชนและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนทั่วโลกด้วย ประกอบประมวลกฎหมายอาญาและวิธีพิจารณาความอาญาอเมริกา มาตรา 1589 แรงงานบังคับ (a) ใครก็ตามที่รู้แจ้งจัดหาหรือได้รับแรงงานหรือบริการของบุคคลโดยหนึ่งในหรือโดยการรวมกันของวิธีการดังต่อไปนี้ (1) โดยวิธีการบังคับขู่บังคับความยับยั้งชั่งใจทางกายภาพ ถึงบุคคลนั้นหรือบุคคลอื่น ซึ่งก็นำไปเป็นแนวทางของการกระทำที่ผู้กระทำผิดได้รู้หรือควรจะรู้อยู่แล้วว่า มีการเอาเปรียบแสวงหา

ประโยชน์โดยมิชอบ คดีที่เคยตัดสินไว้แล้วในคดีระหว่าง พนักงานอัยการสหรัฐอเมริกา กับ Edk Kenit คดีหมายเลข UNODC: USA160 เน้นว่า ผู้กระทำผิดไม่จำเป็นต้องรู้แต่ควรตระหนักว่าควร จะรู้ได้อยู่แล้วว่า การไม่จ่ายเงินค่าจ้าง ถือว่า มีการเอาเปรียบเหยื่อจากการบังคับใช้แรงงานหรือ บริการตามกฎหมายแรงงานอยู่แล้ว อันครบองค์ประกอบความผิดฐานค้ามนุษย์แล้ว 2) กลุ่มใน ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ Civil Law Legal System อาทิเช่น กฎหมายการค้ามนุษย์ของประเทศ ฝรั่งเศส France ได้ตีความนิยามความหมายเกี่ยวกับลักษณะและขอบเขตของรูปแบบการค้ามนุษย์ ในประเด็นหลัก ตามหลักเกณฑ์ตัวบทกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญา (ฝรั่งเศส) มาตรา 225-4-1 ที่ว่า I. การค้ามนุษย์เป็นการกระทำการของการสรรหาบุคคลการขนย้ายการโอนย้ายการบริการ หรือการต้อนรับพวกลูกค้าเพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาผลประโยชน์โดยพฤติการณ์ต่อไปนี้ 1. ไม่ว่าจะด้วยการใช้การข่มขู่การบีบบังคับความรุนแรงหรือการใช้กลอุบายหลอกลวงโดยมุ่งเป้าไปที่ เหยื่อครอบครัวของเหยื่อหรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับ โดยการแสวงหาผลประโยชน์ที่กล่าวถึงใน วรรคแรกนี้ หมายถึง ความจริงของการบังคับใช้แรงงานหรือการบริการ ซึ่งก็เน้นไปในแนวทางของ การกระทำที่ผู้กระทำผิดได้รู้หรือควรจะรู้อยู่แล้วว่า มีการเอาเปรียบแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ คดีที่เคยตัดสินไว้คดีระหว่าง Maxime X คดีหมายเลข UNODC: FRA009 ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่า Maxime X. จำเลย เน้นว่า ผู้กระทำผิดควรตระหนักว่า ควรจะรู้ได้อยู่แล้วว่า มีการเอาเปรียบเหยื่อ จากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามกฎหมายแรงงานอยู่แล้ว อันครบองค์ประกอบความผิดฐาน ค้ามนุษย์แล้ว ซึ่งจากตัวบทกฎหมายและแนวคำวินิจฉัยตัดสินคดีของศาลต่างประเทศไม่ว่าจะ แนวคิดในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์หรือกฎหมายจารีตประเพณี Common Law Legal System และในระบบกฎหมายซีวิลลอว์ Civil Law Legal System ก็มีความสอดคล้องกันกับ แนวคิดของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่ตั้งขึ้นในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 โดยเฉพาะในประเด็นส่วนเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการว่ามีการเอาเปรียบ หรือไม่เช่นเดียวกัน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

1. ข้อเสนอแนะวิธีการใหม่

ประเทศไทยสามารถนำวิธีการใหม่ที่ได้จากการนำแนวคิดของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อ ต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่ ค.ศ. 2000 ข้อ 3 (a) ในส่วนที่ว่า “การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ให้รวมถึงการกระทำที่มีลักษณะการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใดด้วยการกระทำการใช้อำนาจโดยมิ ชอบ” มาปรับใช้แก้ไขเพิ่มเติมในตัวบทกฎหมายตามมาตรา 4 และ มาตรา 6 ของพระราชบัญญัติ

ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 นั้นจะทำให้มีมุมมองประเด็นหลักสำคัญเป็นแนวเดียวกันว่า หากมีการเอาเปรียบการบังคับใช้แรงงานหรือบริการสมดังเจตนาของผู้ว่าจ้างหรือผู้กระทำผิดแล้วถือว่าครอบคลุมความผิดตามกฎหมายค้ามนุษย์หรือไม่ โดยการเพิ่มเติมถ้อยคำเพื่อให้มีความเหมาะสมว่า “การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ” หมายความว่า “การข่มขืนใจให้ทำงานหรือให้บริการโดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น โดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือการกระทำที่มีลักษณะการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใดด้วยการกระทำการใช้อำนาจโดยมิชอบ” ดังกล่าวนี เพื่อเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหการใช้มาตรการทางกฎหมายการค้ามนุษย์เกี่ยวกับการตีความการบังคับใช้แรงงานหรือบริการในระบบกฎหมายไทยกับต่างประเทศในภายหลัง เมื่อมีการขอความช่วยเหลือในการใช้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

2. ข้อดีประโยชน์และข้อเสียของการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย

ข้อดีและประโยชน์ ทำให้มีการตีความนิยามความหมายการค้ามนุษย์การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ได้อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับเจตนารมณ์ของแนวคิดกฎหมายสากลตามแนวคิดดั้งเดิมของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่ ค.ศ.2000 ข้อ 3 (a) และยังเกิดประโยชน์ในการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์การบังคับใช้แรงงานหรือบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพร่วมกับต่างประเทศในภายหลัง เพราะว่าการตีความหมายให้ถูกต้องตรงกันเจตนารมณ์ของแนวคิดย่อมสามารถช่วยเหลือเหยื่อจากการถูกเอาเปรียบได้ทันเวลาโดยไม่ต้องมีการโต้แย้งประเด็นกันอีก

ข้อเสียของการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย อาจเกิดค่าใช้จ่ายในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในประเด็นดังกล่าวนี้ และอาจจะต้องมีหน่วยงานที่ช่วยเหลือในการวิเคราะห์สอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามระบบกฎหมายแรงงานของประเทศไทยว่า ลักษณะการเอาเปรียบแบบใดจึงจะถือว่าเป็นการเอาเปรียบ เพราะในบางลักษณะการทำงานของลูกจ้างในประเทศไทยก็จะมีการทำงานแบบครอบครัวซึ่งต้องพึ่งพากันและกันในการทำงานถึงจะทำให้กิจการงานสำเร็จผ่านพ้นไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- จรัญ โฆษณานันท์. (2558). *นิติปรัชญา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เฉลิมชัย กีกเกียรติกุล. (2556). *สำนักกฎหมายบ้านเมืองหรือปฏิธานนิยม (Positive Law)*. สืบค้นจาก <http://chalermchai-nbtc.blogspot.com/2013/06/blog-post.html>
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2563). *ข้อพิจารณาเกี่ยวกับหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย*. สืบค้นจาก https://www.isranews.org/isranews-article/44590-peace_44590.html
- วรรณวิภา เมืองถ้ำ. (2563). *อาชญากรรมทางธุรกิจกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ*. ใน *อาชญากรรมทางธุรกิจ*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุพิศ ปราณีตพลกรัง. (2559). *กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- Business Analysis of Law. (2019). *ทฤษฎีกฎหมายบริสุทธิ์ของ Hans Kelsen*. สืบค้นจาก <https://businessanalysisoflaw.com/2019/08/09/philosophy-law-hans-kelsen-pure-theory/>
- Owlcation. (2023). *Key concepts of the philosophy of Aristotle*. Retrieved from <https://owlcation.com/humanities/Key-Concepts-of-the-Philosophy-of-Aristotle>